

BÜYÜME YÜZDE 5'İ GEÇTİ

Hazırlayan: **MEHMET KAYA**

Türkiye 2017'nin ikinci çeyreğinde yüzde 5.1 büyüdü. Hane halkının tüketimi yüzde 3.2 artarken, devletin nihai tüketim harcamaları yüzde 4.2 düştü. Yatırımlardaki yüksek oranlı artış dikkat çekti. Gayri safi sabit sermaye oluşumu, 2017'nin ikinci çeyreğinde yüzde 9.5 oranında arttı. Mal ve hizmet ihracatı ise yüzde 10.5 oranında yükseldi.

94%

89%

75%

90%

86%

92%

60%

81%

64%

44.6

698.3

76%

55.1

96.4

Türkiye ekonomisi bu yılın ikinci çeyreğinde güçlü büyümesini devam ettirerek, yüzde 5.1 oranında büyüdü. Daha önce yüzde 5 olarak açıklanan ilk çeyrek büyümesi de yüzde 5.2'ye revize edildi. Hesaplamalarda yeni yöntemlerden olan, gelecek dönem ortalama büyüme dahil her türlü veride kullanılacak ana yıllık büyüme olan 2016 "bağımsız büyümesi" de açıklandı. 2015 ve 2016 büyümeleri yeni hesapla revize edildi ve 2016 büyümesi yüzde 3.2'ye yükseldi. Önceki veri yüzde 2.9 seviyesindeydi.

Üretim yöntemi bileşenleri

Üretim yöntemiyle GSYH 2017 ikinci çeyreğinde cari fiyatlarla yüzde 16.3 oranında artarak 734.2 milyar TL oldu. Zincirlenmiş hacim endeksine göre ise artış oranı yüzde 5.1 düzeyinde gerçekleşti.

Yine üretim yöntemine göre, zincirlenmiş hacim endeksi hesabıyla, bir önceki yılın aynı çeyreğine göre bileşenlere bakıldığında; tarım sektörü yüzde 4.7, sanayi sektörü yüzde 6.3, inşaat sektörü yüzde 6.8 arttı. Ticaret, ulaştırma, konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetlerinin toplamından oluşan hizmetler sektörü ise yüzde 5.7 arttı.

Yatırımlar yüzde 9.5 arttı

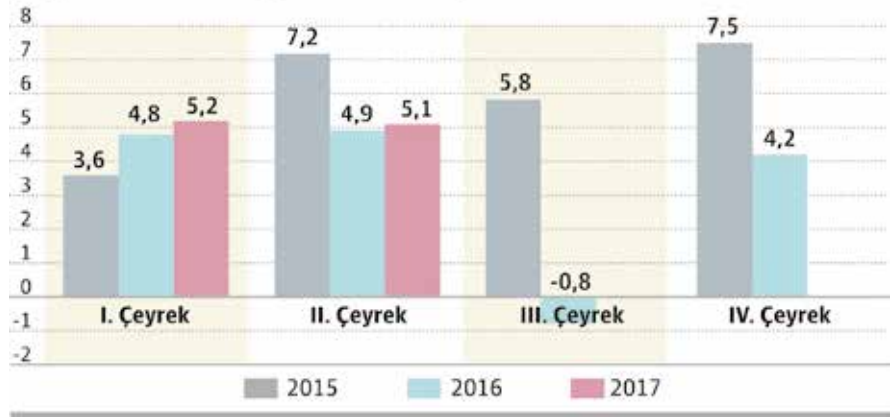
Harcamalar yöntemi bileşenlerine bakıldığında ise yine aynı dönemsel kapsamda; hane halkının tüketimi yüzde 3.2 artarken, devletin nihai tüketim harcamaları yüzde 4.2 düştü.

Bu yöntemde, yatırımlardaki yüksek oranlı artış dikkat çekti. Gayri safi sermaye oluşumu, 2017'nin ikinci çeyreğinde yüzde 9.5 oranında arttı. Mal ve hizmet ihracatı yüzde 10.5 oranında yükseldi. Mal hizmet ihracatı artışında turizmdeki iyileşmenin etkili olduğu vurgulandı.

Gelir yöntemi bileşenleri

Cari fiyatlarla hesaplanan gelir yöntemi bileşenlerinden, işgücü ödemeleri, 2017 ikinci çeyreğinde yüzde 10.8, net işletme artışı/karma gelir ise 22.5 arttı. Net işletme artışı (katma değer içinde sermayenin payı - firmaların net katma değerinden çalışanlara ödemeler ve vergilerin düşülmesi, sübvansiyonların eklenmesiyle oluşan net değer) yüzde 22.5 oranında yükseldi. İşgücü ödemelerinin cari gayri safi katma değer içindeki payı yüzde 36.2 oranında oluştu.

Çeyrekler itibarıyla GSYH büyümesi (%)

Bu oran bir önceki dönemde yüzde 38.1 seviyesindeydi. Net işletme artışının payı ise yüzde 45.5'ten, yüzde 47.8'e yükseldi.

Sanayi yüzde 6.3 büyüdü

TÜİK verilerine göre, sanayi yüzde 6.3 büyürken, imalat sanayii 2017 ikinci çeyreğinde yüzde 6 oranında büyüdü. Bilgi ve iletişim yüzde 10.1, finans yüzde 9.4, gayrimenkul, 1.7, mesleki, idari ve destek hizmetleri yüzde 11.7 oranında büyüme gerçekleştirdi.

Takvim etkisinden arındırılmış GSYH zincirlenmiş hacim endeksi, 2017 yılı ikinci çeyreğinde yüzde 6.5 yükselirken, mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış GSYH zincirlenmiş hacim endeksi, bir önceki çeyreğe göre yüzde 2.1 arttı.

Makine teçhizat düştü

Harcamalar yöntemine göre hesaplama içinde bulunan gayri safi sermaye oluşumu (yatırım) yüzde 9.5 oranında arttı. Bu kalemin bileşenlerine bakıldığında ise 2017 ikinci çeyreğinde inşaat yüzde 25 oranında yükseldi. Bu kalem içinde reel olarak yatırım anlamında değerlendirilebilecek makine-teçhizat yatırımları ise yüzde 8.6 oranında geriledi. Diğer aktiflerde de yüzde 9 gerileme gözlemlendi. Üretilmiş mali olmayan aktifler ise yüzde 9.5 oranında arttı.

Kişi başı gelir 10 bin 883 dolar

TÜİK ikinci çeyrek GSYH verileriyle birlikte "Yıllık GSYH 2016" verilerini de açıkladı. Yıllık olarak hesaplanan bu veri, dönemsel verilerden farklı olarak, yeniden hesaplama-

"Güçlü büyüme olumlu ancak tek başına yeterli değil"

Başbakan Yardımcısı Mehmet Şimşek, 16 Nisan referandumu sonrası belirsizliklerin azaldığını ve finansal piyasalardaki pozitif eğilimi hatırlatarak, reel kesim güven endeksi ile tüketici güven endeksinde de iyileşmeler gözlemlendiğini vurguladı. Bakan Şimşek, ekonomik önlemlerin olumlu sonuç verdiğini belirterek, "2017 yılı üçüncü çeyreğine ilişkin öncü göstergeler de güçlü ekonomik büyümenin ivme kazanarak devam ettiğini göstermekte. Sağlanan güçlü büyüme olumlu ancak tek başına yeterli değildir. Bu büyümenin kapsayıcı olması temel önceliğimizdir. İstihdamı arttırmaya yönelik aldığımız tedbirler ve ekonomik büyümedeki ivmelenme sonucunda, 2017 yılı ikinci çeyreğinde bir önceki yılsonuna göre yaklaşık 600 bin kişiye ilave istihdam sağladık. Böylece 2017 yılı başından itibaren işsizlik oranında kademeli düşüş gerçekleşti" dedi.

larla revizelerin yapıldığı düzeltilmiş istatistik anlamına geliyor. Ayrıca, uzun dönem ortalama büyüme vb. hesaplamalar için baz teşkil ediyor.

TÜİK 2015, 2016 ve 2017 ilk çeyrek verilerini de bu çalışma kapsamında yeniden hesapladı. Buna göre 2016 büyümesi revize edilerek yüzde 3.2 oranında belirlendi. Önceki dönemsel veri yüzde 2.9 seviyesindeydi.

Gayrisafi yurtiçi hasıla, iktisadi faaliyet kollarına göre zincirlenmiş hacim endeksi ve değişim oranları, II.Çeyrek: Nisan-Haziran, 2017

İktisadi faaliyet kolları (NACE Rev 2)	Bir önceki yılın aynı çeyreğine göre değişim oranı (%)					
	Çeyrek					Yıllık
	Yıl	I	II	III	IV	
A- Tarım, ormancılık ve balıkçılık	2015	7,3	10,6	15,8	-3,2	9,4
	2016	-3,4	-3,4	-3,5	0,4	-2,6
	2017	1,7	4,7			
BCDE- Sanayi	2015	0,9	5,5	3,9	9,5	5,1
	2016	8,1	4,7	-1,8	5,9	4,2
	2017	6,7	6,3			
C- İmalat sanayi	2015	2,6	5,8	4,0	10,7	5,9
	2016	7,8	4,8	-3,1	5,7	3,8
	2017	5,9	6,0			
F- İnşaat	2015	-2,2	9,3	3,7	8,1	4,9
	2016	2,5	12,8	2,8	3,2	5,4
	2017	6,0	6,8			
GHI- Hizmetler	2015	6,8	8,0	4,8	6,9	6,6
	2016	2,6	1,0	-6,3	3,7	0,2
	2017	6,3	5,7			
J- Bilgi ve iletişim	2015	0,4	1,7	0,0	11,3	3,8
	2016	4,7	7,2	3,0	8,2	5,9
	2017	9,3	10,1			
K- Finans ve sigorta faaliyetleri	2015	10,8	12,8	7,6	2,9	8,4
	2016	9,4	13,3	0,8	12,2	8,8
	2017	9,9	9,4			
L- Gayrimenkul faaliyetleri	2015	3,5	2,1	2,1	1,8	2,4
	2016	4,2	4,6	2,8	2,8	3,6
	2017	1,7	1,7			
MN- Mesleki, idari ve destek hizmet faaliyetleri	2015	14,4	10,3	16,6	19,5	15,4
	2016	6,8	11,7	1,1	2,3	5,2
	2017	7,1	5,5			
OPQ- Kamu yönetimi, eğitim, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	2015	-0,7	3,6	0,4	4,8	2,0
	2016	5,9	6,2	5,7	3,9	5,4
	2017	2,6	1,9			
RST- Diğer hizmet faaliyetleri	2015	-0,4	-0,2	-2,2	1,5	-0,3
	2016	2,9	2,6	1,0	4,5	2,8
	2017	3,3	5,2			
Sektörler toplamı	2015	3,2	6,3	5,6	7,1	5,6
	2016	4,9	5,0	-1,1	4,2	3,1
	2017	5,8	5,3			
Vergi-sübvansiyon	2015	6,3	14,0	7,4	10,5	9,6
	2016	4,2	4,6	1,5	4,8	3,8
	2017	0,7	3,0			
Gayrisafi yurtiçi hasıla (alıcı fiyatlarıyla)	2015	3,6	7,2	5,8	7,5	6,1
	2016	4,8	4,9	-0,8	4,2	3,2
	2017	5,2	5,1			

“Büyüme yılın geri kalanında güçlü seyredecek”

Maliye Bakanı Naci Ağbal, ikinci çeyrekte bayram nedeniyle oluşan işgücü kaybına rağmen, ilk çeyrekte olduğu gibi yüksek oranlı büyüme yakalandığını söyledi. Bunun uygulanan teşviklerin yerinde olduğunu gösterdiğini dile getiren Bakan Ağbal, “İç talep, kredi genişlemesi ve vergi indirimlerinin yanı sıra ekonomide beklentilerin iyileşmesi ve öngörü- biiirliğin artması ile ekonomik büyümenin sürükleyici olmuştur” diye konuştu. Yatırımların da referandum sonrası pekişen siyasi ve ekonomik istikrar yanı sıra teşviklerle birlikte yüzde 9.5 arttığına değinen Bakan Ağbal, açıklanan verilerin büyümenin kompozisyonunun da sağlıklı olduğunu gösterdiğini vurguladı. Öncü göstergelerin, yılın geri kalanında da büyümenin güçlü devam edeceği yönünde olduğunu altını çizen Bakan Ağbal, “Özellikle üçüncü çeyrekte turizmdeki toparlanma, ihracattaki olumlu seyir ile baz etkisi ekonomik büyümeyi ivmelendirecektir” şeklinde konuştu.

Ayrıca, 10 bin 883 dolar olarak revize edildi. Dönemsel verilere göre kişi başına gelir 10 bin 807 dolar seviyesindeydi. 2016 yılında ekonominin cari fiyatlarla büyüklüğü 2 trilyon 608 milyar 526 milyon TL olarak ölçüldü.

Sanayinin payı yüzde 16.6

Ekonomiye yönelik olarak tartışılan unsurlardan biri olan, GSYH içindeki sanayinin payı olgusunda, 2016 yılında GSYH içindeki imalat sanayinin payı yüzde 16.6 olarak ölçüldü. Bunu yüzde 11.4 ile ticaret, yüzde 8.6 ile inşaat izledi.

Hane halkının tüketimi 2016 yılında zincirlenmiş hacim endeksine göre bir önceki yıla göre yüzde 3.7 oranında arttı. Bunun GSYH içindeki payı yüzde 59.8 oldu. Haneler yüzde 21 ile en fazla gıda için para harcadı. Yatırımlar 2016’da yüzde 2.2 oranında arttı. Devletin tüketim harcamaları ise yüzde 9.5 oranında yükseldi. Mal ve hizmet ihracatı 2016 yılında bir önceki yıla göre yüzde 1.9 azalırken, ithalat yüzde 3.7 arttı.